

Šis puslapis atspausdintas iš DELFI interneto vartų.
Adresas <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=23095158>

Seimas neišgirdo V.Adamkaus kritikos dėl nepilnamečių apsaugos įstatymo

Atnaujinta 13.32, Eglė Digrytė, www.DELFI.lt

2009 liepos mėn. 14 d. 11:26

© Corbis

Seimas įveikė kadenciją jau baigusio prezidento Valdo Adamkaus veto Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymui. Antradienį parlamentarai dar kartą pritarė šiam teisės aktui, kuriuo siekiama apsaugoti nepilnamečių dorovę ir psichiką, – tai reiškia, kad šalies vadovo veto atmetas. Už tai, kad kartą Seimo jau priimtas teisės aktas liktų toks pat, antradienį balsavo 87 parlamentarai, prieš - 6 (daugiausia socdemai), susilaikė 25 (liberalai, liberalcentristai, socdemai ir vienas konservatorius-krikdemas -

Kęstutis Masiulis).

Balsavime dalyvavo ir laikinasis premjeras Andrius Kubilius, į posėdį atskubėjęs po susitikimo su prezidente Dalia Grybauskaite.

Paskelbus rezultatus Seimo posėdžių salėje nuskambėjo plojimai. Norint atmesti prezidento veto reikia ne mažiau kaip pusės Seimo narių balsų – bent 71 iš 141. Jei būtų nepakakę balsų įveikti veto, būtų likęs senasis teisinis reguliavimas. Konstitucija numato, kad Seimo dar kartą priimtą įstatymą prezidentė Dalia Grybauskaitė turės pasirašyti.

Tolerantiško jaunimo asociacijos vadovas Vytautas Valentinavičius DELFI teigė esąs šokiruotas tokio Seimo sprendimo. „Lietuva nusprendė ignoruoti homoseksualių žmonių problemas“, - sakė jis, tvirtindamas, kad įstatymo nuostatos turės neigiamos įtakos jaunų homoseksualų vystymuisi.

Baigdamas kadenciją V. Adamkus [vetavo](#) įstatymą, mat esą beveik visa viešoji informacija galėtų būti traktuojama kaip daranti poveikį nepilnamečių psichikos sveikatai, fiziniam, protiniam ar doroviniam vystymuisi. Anot jo, kriterijai, kuriais remiantis viešoji informacija laikoma darančia neigiamą poveikį, buvo suformuluoti abstrakčiai ir neaiškiai.

Be to, esą sukuriamos prielaidos pažeisti Konstitucijos 25 straipsnyje įtvirtintą įsitikinimų bei informacijos laisvę.

Siūlė saugoti savo vaikus ir anūkus

Prieš galutinį balsavimą posėdžių salėje vėl užvirė ginčai. Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas, vienbalsiai atmetęs veto, teigė, kad nauja įstatymo redakcija iš esmės nekeičia dabar galiojančio reglamentavimo, tik įtvirtina papildomus kriterijus, kurie siūlomi atsižvelgiant į teismų praktiką ir institucijų, kurios įgyvendina šį įstatymą, patirtį.

Komiteto vadovas konservatorius-krikdemas Valentinas Stundys pareiškė, kad viešojoje erdvėje ir teisės aktuose svarbu rasti balansą tarp laisvės skleisti informaciją bei tam tikrų moralinių imperatyvų. Gražindamas įstatymą prezidentas esą šią pusiausvyrą pažeidė, susitelkdamas tik į informacijos laisvę ir nutylėdamas vaikų teises.

Atremdamas priekaištus, kad įstatymas gali įtvirtinti diskriminaciją lytinės orientacijos pagrindu ir apriboti atitinkamos informacijos prieinamumą, teigė, esą tokios diskriminacijos šis teisės aktas neapima: „Priešingai, įstatyme pateikti kriterijai draudžia bet kokią seksualinę propagandą nepilnamečiams, kaip darančią neigiamą poveikį jų vystymuisi. Įstatymas apskritai skelbia toleranciją kitokiems.“

Frakcijos „Tvarka ir teisingumas“ seniūnas Valentinas Mazuronis taip pat atkreipė dėmesį, kad įstatymas „nediskriminuoja ir nedraudžia“ vienokių ar kitokių santykių, jis esą liečia tik

nepilnamečiams prieinamą informaciją.

„Štai kiekvienas iš jūsų atsakykite sau į labai paprastą klausimą, - siūlė kolegoms jis. - Jeigu jūsų sūnus ar anūkas ateis pas jus vieną dieną ir pasakys: tėveli arba seneli, žinai, aš myliu berniuką ir noriu su juo gyventi ir panašiai. Didelis džiaugsmas bus jūsų veiduose? Ir jeigu šituo įstatymu neleisdami agituoti ir propaguoti tokį gyvenimo būdą nepilnamečiams, pabrėžiu - mes nors teoriškai apdrausime nuo galimo smalsumo ar kitų kažkokių dalykų, žmogaus, jūsų vaikų, jūsų anūkų pastūmėjimo ta linkme, manau mes privalome tai padaryti.“

Kitas tos pačios frakcijos narys Algimantas Dumbrava agitavo už toleranciją, bet tuo pačiu ragino nepritarti veto: „Demokratinėje visuomenėje turi būti toleruojami įvairūs žmonės. Negalime ir neturime tyčiotis ar kitaip smerkti gyvenančių ir dirbančių šalia mūsų. Mes juk norime ir siekiame savo vaikus auklėti dorai ir stengiamės maksimaliai formuoti teisingą požiūrį į šeimą ir valstybę. Esame savo prigimtimi krikščionys, kuriems nėra priimtinas požiūris į homoseksualių santykių viešą propagavimą. Katalikiškoji bažnyčia niekuomet nesutiko ir nesutiks, kad būtų nuklysta nuo tikrųjų ir amžinųjų dvasinių vertybių, atseit keičiasi gyvenimas, kinta vertybės ir požiūriai. Galime save guosti, kad gyvename globaliame pasaulyje ir krikščioniškos nuostatos palyginti nedaug kam terūpi. Kam jų laikytis, jei gali nesilaikyti, juk taip lengviau ir patogiau. Todėl ir gimsta tokios idėjos ir teorijos, kurios veda visuomenę prie degradacijos ir atsakomybės nebuvimo. Mielieji Seimo nariai, jei jums rūpi mūsų vaikų bei Lietuvos ateitis, tarkime „ne“ prezidento veto, semkimės stiprybės ir doros iš mūsų tėvų bei protėvių, drauge su Lietuvos žmonėmis kurkime teisingą, dorą ir klestinčią valstybę, kurioje užteks vietos ir kitaip mąstantiems, ir turintiems kitokią seksualinę orientaciją, tačiau susilaikantiems nuo jos propagavimo. Tolerancija būtina visais atvejais, tačiau negalime jos vardu aukoti amžinųjų vertybių ir siekių, kurių šiandien ypatingai pasigendame.“

Dar vienas „tvarkietis“ Petras Gražulis piktinosi, kad nebeliko takoskyros tarp gėrio ir blogio, „blogis šiandien pateikiamas kaip gėris, kaip siekiamybė, o gėris, deja, žeminamas, niekinamas ir trypiamas“.

„Žemdirbiai deda visas pastangas, paruošia dirvą, bet ir tai ne visada sulaukia gero derliaus, kartais liūtys, kartai sausros sunaikina derlių. Ko mums reikia tikėtis, jeigu tokioje aplinkoje dorovinėje šiandien auga mūsų jaunimas? Mes kiekvienas susimąstykime. Ar ne mūsų, įstatymų leidėjų, pareiga padaryti viską, kad jaunas žmogus augtų kiek galima geresnėje aplinkoje?“ - retoriškai klausė jis.

„Iš ko žmogus kyla? Ar ne iš vyro ir moters meilės santykio? Ar mes neturime to puoselėti? Dabar pastatome kažkur žmones - nenoriu nė vieno iš jų smerkti dėl išsigimimo, iškrypimo - lygia greta su tais žmonėmis, kurie gimdo, augina ir puoselėja vaikus. Ir pastatome dar aukščiau natūralios normalios šeimos. Kur mes, Lietuva, einame? Ko verti mūsų himno žodžiai: „Tavo vaikai tegul eina vien takais dorybių?“ - piktinosi parlamentarai.“

„Pasaulį bjauroja realaus gyvenimo baimė“

Socialdemokratų frakcijos narė Marija Aušrinė Pavilionienė tvirtino, esą įstatyme yra daug „alogiško, prieštaravimų, abstraktumo“. Pavyzdžiui, sąžiningumo, padorumo ir protingumo principai, kuriais vadovaujantis saugomi nepilnamečiai, yra subjektyvūs dydžiai.

„Tendencingiausias ir ydingiausias įstatymo skyrius yra ketvirtasis, kuriame draudžiama žalinga nepilnamečiams informacija. Žinių visuomenėje, kuria skelbiasi esanti Lietuva, apsaugoti nepilnamečius nuo žalingos informacijos gali ne draudimai, o nepilnamečių švietimas. Nes tik informacija apie įvairius ir prieštarigus žmogaus gyvenimo reiškinius suteikia nepilnamečiui gyvenimo orientyrus, pasirinkimo laisvę ir apsisaugojimo galimybę“, - kalbėjo ji.

Anot parlamentarės, šiandien pasaulį „bjauroja realaus gyvenimo baimė, dogmatizmas, fanatizmas, homofobija arba nenoras gerbti žmonių lygybę bei žmogaus teises“.

Socdemas Vytenis Andriukaitis taip pat aiškino, jog Lietuva yra pasaulietinė valstybė, kurioje pripažįstama ne viena religinė bendrija, gyvena įvairių tikėjimų atstovai ir ateistai, kuriama universali šeimos koncepcija. Tačiau įstatyme poligamija, kuri milijonams žmonių yra jų kultūros dalis, įvertinta neigiamai. Jis apgailėstavo, kad Lietuvoje požiūris į homoseksualus nedaug pasikeitė nuo sovietmečio, kai jie buvo prilyginami kriminaliniams nusikaltėliams.

K. Masiulis, vienintelis iš Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narių susilaikęs, išvardijo ne vieną priimtina laikomą dalyką, kuriems būtų galima pritaikyti įstatymą. Jis minėjo

pasakas, kurios esą vaikams gali sukelti baimę, filmus apie Robiną Hudą ir Tada Blindą, informaciją apie karus, kur vaizduojamas sąmoningas turto naikinimas, šventųjų gyvenimus ir Bibliją su įvairių reiškinų aprašymais, nepatvirtintais mokslo.

Kritika skambėjo ir iš Lietuvos, ir iš Briuselio

Lietuvos gėjų lyga, įvairios tarptautinės organizacijos ir institucijos garsiai [kritikavo](#) šį įstatymą, iš pradžių prašydamos jo nepriimti, vėliau - jį vetuoti, o galiausiai – pritarti prezidento veto.

Tarp jų buvo tokios įtakingos tarptautinės žmogaus teisių gynimo organizacijos, kaip „Human Rights Watch“ ir „Amnesty International“, Europos Parlamento gėjų ir lesbiečių teisių [intergrupė](#), daugiau nei trys dešimtys Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos narių iš įvairių valstybių, Europos Tarybos žmogaus teisių [komisaras](#).

Įstatymas esą nesuderinamas su saviraiškos laisve, teise į lygybę ir taikius susirinkimus, kurias gina tarptautiniai susitarimai, ratifikuoti ir Lietuvos. Jis, anot žmogaus teisių gynėjų, diskriminuotų tam tikrą visuomenės grupę ir pamintų Lietuvos jaunimo interesus, mat apribotų priėjimą prie informacijos, reikalingos formuoti pasaulėžiūrą. Kartu esą būtų pažeista Vaiko teisių apsaugos konvencija.

Prieš įstatymą buvo surengti piketai ne tik [Vilniuje](#), bet ir [Briuselyje](#) bei [Londone](#).

Įstatymas – prieš pasakas ir mėšainius?

Birželio pabaigoje Seimo priimtame [įstatyme](#) informacijai, kuri daro neigiamą poveikį nepilnamečių psichinei sveikatai, fiziniam, protiniam ar doroviniam vystymuisi, priskirta informacija, susijusi su smurto vaizdavimu (kai detalai rodomas žmonių ir (ar) gyvūnų žalojimas, kankinimas ar žudymas); sukelianti baimę ar siaubą; skatinanti lošti, žaloti save ar žudyti; kai rodomas sąmoningas turto gadinimas ar naikinimas.

Taip pat – informacija, kuria palankiai vertinamas priklausomumas nuo narkotikų, tabako ar alkoholio, skatinama jų įsigyti; teigiamai vertinama nusikalstama veika ar idealizuojami nusikaltėliai; agituojiama už homoseksualius, biseksualius ar poligامينius santykius; iškreipiami šeimos santykiai, paniekiamos jos vertybės; skatinami blogi mitybos, higienos ir fizinio pasyvumo įpročiai.

Neigiamą poveikį nepilnamečiams esą daro informacija, kai rodomas mirusio, mirštančio arba žiauriai sužaloto žmogaus kūnas (nebent to reikia asmens tapatybei nustatyti); erotinio pobūdžio (kai skatinamas lytinis geismas, rodomas lytinis aktas, jo imitacija, kitoks seksualinis pasitenkinimas, lytiniai organai, seksualiniai reikmenys); demonstruojami paranormalūs reiškiniai, sudarant jų tikrumo įspūdį; vartojami nešvankūs posakiai, žodžiai ar gestai; patariama, kaip pasigaminti, įsigyti ar naudoti sprogmenis, narkotines ar psichotropines medžiagas, kitus pavojingus dalykus; rodomas žmogaus hipnozės seansas.

Kritikai šį teisės aktą pavadino „cenzūros įstatymu“, kuris „dėl savo neaiškumo sudarytų sąlygas uždrausti nuo 6 val. iki 23 val. net lietuvių liaudies pasakas (kaip keliančias siaubą), riedučių sportą (kaip sąmoningą turto naikinimą), viešą mėšainių valgymą (kaip blogos mitybos skatinimą) ir net Kristijono Donelaičio „Metus“ (kaip kūrinį, kupiną nešvankių posakių)“.

Griežtai draudžiama DELFI paskelbtą informaciją panaudoti kitose interneto svetainėse, tradicinėse žiniasklaidos priemonėse ar kitur arba platinti mūsų medžiagą kuriuo nors pavidalu be sutikimo, o jei sutikimas gautas, būtina nurodyti DELFI kaip šaltinį.